

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra . . . 60 K Félévre . . . 340 K
 Negyedévre . . . 170 K Egész évre . . . 660 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 3 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-48 SZÁM.

Létrejön az egységes párt

Budapest. A miniszterelnöknek az egységes párt megalakítására irányuló törekvései a legjobb uton haladnak a megvalósulás felé. A

kisgazdapártban a legnagyobb bizalommal kísérik a miniszterelnök terveit, amelyek a nyugodt kormányzást biztosítják.

A kisgazdapárt kibővítési programját

Temesváry Imre nemzetgyűlési képviselő ezzel kapcsolatban a következőket mondotta munkatársunknak:

— A mi pártunkban az a felfogás, hogy azok, akik a keresztyénpártban és a disszidensek között magukévá teszik Bethlen István gróf miniszterelnöknek a kisgazdapárt régi programjával egyesített és kibővített programját, azok mindenesetre meg fogjuk találni az útját annak, hogy a pártunkkal egyesüljenek. Természetesen a kisgazdapárt ekkor felvenné programjába azokat a pontokat, amelyeket szükségesnek tart a program kibővítésére. Mi a legnagyobb örömmel fogadjuk azokat, akik minden mellékgondolat nélkül kizárólag a haza felvirágoztatásának gondolatával jönnek közbünné és ezek épen olyan megértést fognak találni minálunk, mint régi pártjuktól.

Budapest, jan. 9. *Szifj Bálint*, aki tudvalevőleg ötdömögével kilépni szándékozott a

kisgazdapártból, Bethlen István gróf miniszterelnök beszédével kapcsolatban a következőket mondotta:

— A miniszterelnök beszéde teljesen elégitett, mert elégette maga mögött a hidat, hogy a keresztyénpárt felé visszatérhessen. Ez a beszéd a kisgazdapárt számára olyan biztosíték, amely most már minden ingadozást és tévovázást kizár. Hogyha ezt egy héttel előbb jelentette volna ki a miniszterelnök ur, akkor a mi elégedettségünk és kilépési kísérletünk is elmaradt volna.

— A miniszterelnök elhangzott beszéde után azonnal merem vállalni a felelősséget társaim nevében is és kijelentem, hogy *benn maradok a pártban*, mert a miniszterelnök ezek után csak a kisgazdapártra támaszkodott és nekünk olyan történelmi név viselőjének szavahihetőségében, mint Bethlen István gróf miniszterelnök, nem szabad kételkednünk.

A keresztyénpárt tekintélyes része csatlakozik

Meskó Zoltán, a kisgazdapárt alelnöke a következőket mondotta munkatársunknak:

— Az egységes párt ügye a legjobb uton van. A vidékről feljött képviselők a legnagyobb lelkesedéssel csatlakoznak ehhez, úgy, hogy *remélhetőleg rövid időn belül megalakul az egységes párt*. A keresztyénpártban a miniszterelnöknek az egységes pártba irányuló törekvéseit a párt egy része bizalmatlansággal kíséri, de általában remélik, hogy a keresztyénpártból

tehtélyes számu képviselő fog csatlakozni a miniszterelnökhöz.

Az ellenkező oldalon a szélsőséges legitimisták körében mindent elkövetnek arra, hogy a miniszterelnök terveit meghiusítsák, de ez természetesen a párt józan részének belátását nem fogja érinteni. A keresztyénpártba különben a legközelebbi napokban be fognak lépni *Sigray gróf* és *Szmracsányi képviselő*ik, akik a párt szélsőséges legitimista elemeit erősítik.

A disszidensek megindítják a csatlakozási tárgyalásokat

A disszidensek csoportja ma délelőtt a miniszterelnök elnöksége alatt megbeszélést tartott.

Az értekezletről a következő kommunikét adták ki:

Tekintettel arra, hogy a disszidens csoport megalakulása óta az a gondolat vezette, hogy a nemzetnek többségi pártba feltétlenül szüksége van, mert céltudatos és állandó kormányzat csak ilyen alapon állhat fenn, tekintettel továbbá arra, hogy egyfelől a disszidens

csoport, másfelől a kisgazdapárt, de a keresztyén nemzeti egyesülés pártjának programja között is olyan elvi különbség nincsen, amely az e pártok alakulásának akadálya lehetne, az ország sulyos helyzete pedig sürögösen határozott cselekvésre int, a disszidens képviselők Bethlen István gróf elnöklésével tartott értekezlete felhatalmazta a miniszterelnököt, hogy az egyesülés iránt a tárgyalásokat a csoport nevében a keresztyén kisgazdapárttal megindítsa.

A felhatalmazási javaslat vitája

Budapest, január 9. A nemzetgyűlés mai ülését *Gaul Gaszton* elnök 10 órakor nyitotta meg. Mély megilletődéssel jelent be *Rubinek Gyula* volt földmivelségi miniszter elhunytát, aki maradandó alkotásokkal örököltette meg nevét, mint földmivelségi miniszter, különösen a mezőgazdasági érdekek purifikációja és a földbirtokreform terén.

Javasolja, hogy fejezze ki a Ház mély részvétet jegyzőkönyvileg és ravatalára helyezzen koszorút. Kéri, hogy a Ház küldje ki képviselőtében *Bottlik* alelnököt a temetésre.

A királyság eszméje és a Hangya

Szünet után *Kiss Menyhért* az első felszólaló, aki *Méhelyi Kálmánnal* szemben bizonyítja, hogy a magyar nép lelkében a királyság eszméje él. A nép nagy többsége a köztársaság megvalósítását lehetetlennek tartja.

Azután foglalkozik a pénzügyminiszter

javaslatával. Dicséri annak tárgyilagosságát és egészséges eszméjét. Az adóbehajtásnál megjegyzi, hogy az adóbehajtás sokkal fontosabb, mint az adókiivetés és ezért szükségesnek tartja, hogy ennél a munkánál még több tisztviselőt állítsanak be. Az agrár jeleget ki kell

A Ház a javaslatot elfogadja.

A beérkezett feliratok és kérvények bemutatása után az elnök bejelenti, hogy *Rubinek* elhalálozásával a kecskeméti I. választókerület megürösödött. Az elnök kéri a Házat, hogy adjon felhatalmazást a belügyminiszternek a választásra való intézkedésre. A Ház ezt megadja.

Azután áttérnek az *indemnitás* tárgyalására.

A Ház nem határozatképes, az elnök 5 perc szünetet rendel el.

domboritani, a középiskolákban társadalmi gazdaságtant kell tanítani. Azután utal arra, hogy éles kritika tárgyát képezte a kormány-nak támogatása a Hangya és az általános szövetkezetekkel szemben. Ugy tudja, hogy minden községben, ahol a Hangya szövetkezeteket megalakították, ez előmozdította a gazdák jólétét és vagyonszerését. A Hangya, mint altruisztikus intézmény belevitte a kereskedelembe az altruizmus gondolatát, tehát az államnak kötelessége támogatni hasonló intézményekkel együtt. A kormányt épen olyan oldalról támadták ebben az ügyben, amely részről mintegy 60 milliárdot szereztek a nemzeti vagyonból. Olyan bankok és intézmények támadták a kormányt, amelyek évtizedeken át maguk is hasonló monopóliumokat kértek.

Határozati javaslatot nyújt be, amely szerint a kormány utasítja a pénzügyminisztert, hogy terjessze ki az ellátásban való részesítést a földnélküli munkásokra, a magánalkalmazottakra és a nem önálló kisiparosokra. Meg kell akadályozni az élelmicikkek indokolatlan felhalmozását, lehetetlenné kell tenni a tisztességtelen kereskedelmet, minden áron meg kell szüntetni a lánckereskedést. Törvényhozással meg kell szüntetni a fényűzést és a tervnyázást is.

A társadalmi béke és a zsidóság

A miniszterelnök programjával foglalkozva megállapítja, hogy a munkáskérdés megoldása feltétlenül sürögös. A munkássággal ki kell békülni, hogy az a politikai jogok gyakorlásából kivehesse a maga részét. A társadalmi élet békéjének megteremtésére minden embernek erkölcsi kötelessége a felekezeti béke biztosítása, mint ahogyan *Prohászka Ottokár* püspök kifejezésre juttatta, szivárványhidat kell építeni Pannonhalmra és Debrecen között. Ezen az egyes felekezetek jeles vezetői áldatosan dolgoznak is.

A zsidókérdést nem vallási szempontból kell vizsgálni, hanem gazdasági szempontból. A miniszterelnök ur nagyon helyesen állapította meg, hogy még a konstruktív zsidók is milyen magatartást tanúsítottak a nemzeti tanácsban exponált zsidóság támogatásában, még az ellenforradalom győzelme után is. Ha tehát a magyar nemzet gazdasági téren jövőjének és fajságának biztosítására szervezkedik, ezt elítélni nem lehet. Nem lehet a miniszterelnök urnak azt a kijelentését rossz néven venni, hogy a magyar fajnak közgazdasági téren is helyet kell biztosítani.

A szabadkirályválasztás nemzeti szempontból nem elítélendő és a katolicizmus tradícióval nincs összeütközésben. Hiszen maga *Pázmány, a nagy hitterítő, a katolicizmus akkori vezérférfia* végrendeletében a nemzeti királyság intézményét tartotta az országra nézve üdvösnek.

A jogrend kérdésével foglalkozva kéri a kormányt, tartson ki minden támadással szemben is rendíthetetlen szilárdsággal az intranzigens keresztyén gondolat álláspontján.

A tisztviselői eskü

Ugron Gábor: Parlamenti szokás szerint az indemnitás nem bizalmi kérdés. Ő azonban a legteljesebb mértékben annak tartja. Kétségtelen, hogy az ország jelenlegi helyzetében a pénzügyminiszternek első feladata, hogy ki-erője az adókat és biztosítsa a végrehajtásokat. Azonban meg kell szüntetni bizonyos aránytalanságokat az adózás terén. A stabilizációnak útjában állanak az indemnitás ama kiadásai, amelyek szinte lehetetlenné teszik a

pénzügyi egyensúly helyreállítását, nevezetesen a jövedelmi tartozások és a tisztviselők fizetése.

Azután a jogrenddel foglalkozik. Majd a miniszterelnök programjáról beszél. A miniszterelnöknek január 5-én a kisgazdapártban elmondott beszédéről megállapítja, hogy ebben a beszédben tulajdonképpen a miniszterelnöknek és a kisgazdapártnak egyesüléséről van szó. Örömmel veszi tudomásul, hogy a miniszterelnök nyíltan állásfoglalt. Kifejti, hogy ők nem kívánják egyebet, mint a törvény tiszteletét, hogy a törvényhozásnál csakis a jogos faktorok véleményei érvényesüljenek. Követeli, hogy az eskü kiegészítését tisztázzák, hogy minden tisztviselő irásában mondja ki, hogy melyik esküit tartja magára nézve kötelezőnek. Hangsúlyozza a kivételes törvények megszüntetését, valamint a lelkiismereti és gazdasági szabadságok biztosítását. Mindezek olyan ki-

vánalmak, amelyekre nézve a miniszterelnök megnyugtató választ nem adott. Véleménye szerint a nemzetgyűlés megérett a feloszlásra. A választójogról az álláspontjuk az, hogy ez nem lehet más, mint általános, egyenlő titkos és községenkinti választás. Igen üdvös volna még az új nemzetgyűlés összeülése előtt az 1920. t. c. novelláris rendezése, mert határozottan nincs benne kifejezésre juttatva, hogy az államfői joggyakorlás milyen időtartamu.

Beszéde végén a törvény uralmát és a lelkek kibékülését követeli.

Demokrácia kell ennek az országnak, de nemzeti egyenlőség de keresztény liberalizmus, de nem abban az értelemben, hogy az erősebb elnyomja a gyengébbet, hanem, hogy a demokrácia mindenkinek felett áll. Az egyenlőség egy törvényt ismer: a jobb és becsületesebb munka érvényesülését.

Elnök 5 perc szünetet rendel el.

Armentesítő munkálatok és az adórendszer kiépítése

Szünet után Bottlik József alelnök nyitotta meg az ülést, majd Temesváry Imre szóval fel az indemnítási javaslatához.

Meggyőződése szerint rajtunk kívül álló okok idézték elő gazdasági leromlásunkat, amelyet főképp a háború elvesztése vont maga után. Egyetlen kormány sem volt még olyan súlyos helyzetben, mint a mai, bár az előző kormányok ténykedése is meddő kísérlet volt a háború által előidézett rettenetes romhalmaz eltakarítására.

Tiltakozik az ellen, hogy a megszállott területeken megkezdtek az oktatás elhárítását. Ha idejekorán nem fogjuk a védőtöltéseket megerősíteni, katasztrófa fenyegeti az egész Alföldet. Ha most néhány milliót nem áldozunk a védőtöltések magasztására, a jövőben milliárdokkal sem fogjuk tudni pótolni azt a nagy kárt, amely az Alföldöt érni fogja. Armentesítő munkálatokkal csupán a Tisza mentén 35 ezer katasztrális hold nyerhető művelés céljaira. Nemcsak földbirtokpolitikai, hanem munkásvédelmi szempontból is szükségesek a munkálatok. Öntöző telepek és vízgyűjtő medencék létesítésével pedig a földek termékenységét mozdíthatjuk elő.

— Elodázhatatlan kötelesség a munkás-

lakások építése is és ezért szükségesnek tartja, hogy a külföldi pénzesportokkal megkezdett tárgyalások eredményre vezessenek.

A földbirtokreform kérdésénél minden baj okául a közigazgatást tekinti. Legfőbb baj az, hogy nincs elegendő bírja az igazságszolgáltatásnak. Az egyenes adórendszert kell kiépíteni. A pénzügyi helyzetnek legfőbb baja a deviza és valuta üzérkedés. A deviza és valuta forgalom megadóztatásának kétféle jó hatása lehet.

— Először nemcsak az állam bevételeit fokozná, hanem azon tőkének nagy része, amely ebben a forgalomban szerepel, átvándorolna az értékpapírokra, amely nemcsak a magánkézben levő szelvényekre, hanem az állam kezében levő szelvényekre is igen fontos, ha jól meggondoljuk, hogy az utolsó vagyonváltásnál mennyi részvény került az állam birtokába. Kívánatos volna, ha az egyenes adórendszer kiépítésénél az egyenes adó egy bizonyos százalékát a polgárok hadikölcsönben róhatnák le. Így az állam nemcsak az adósságaitól szabadulna meg, de megszabadulna attól a sok száz milliótól is, amit fél évenként fizet ezekért a hadikölcsönökért. Az indemnítást elfogadja.

Az amerikai magyarság dicsérete

Karaffiáth Jenő sürgős interpellációt terjeszt elő. Azt a sérelmes nyilatkozatot, amely egy közgazdasági lapban megjelent és a minap Apponyi Albert gróf napirend előtti felszólalásának tárgyául szolgált, Áldásynak tulajdonították, holott ő azt nem tette meg. Kéri a belügyminisztert és a külügyminisztert, hogy a legteljesebb elégtételt adják meg Áldásynak.

Klebensberg Kunó gróf belügyminiszter: Tudjuk, hogy Amerikában több százezer magyar él, akik becsületes munkával keresik kenyérüket. Ezek számtalanszor tanujelét adták az anyaországgal való együttérzésüknek és többször segítségünkre siettek. Nekünk magyaroknak, akik fajrokonok nélkül élünk Európa közepén, legközelebbi rokonaink az amerikai magyarok. Azt hiszi, hogy az egész nemzetgyűlés nézetét tolmácsolja, amidőn elítéli azt, hogy egy magyar lap ilyen sérelmes nyilatkozatot tett közzé róluk. A külügyminiszter is ilyen értelemben adott választ az Egyesült Államok budapesti követének, de a belügyminiszter szükségesnek tartja, hogy a nemzetgyűlésen is szóvá tegye az ügyet.

Áldassy nem tette a nyilatkozatot és saját kérésére mielőtt még diplomáciai lépés történt volna, a belügyminiszter megvizsgáltatta az ügyet és minden kétséget kizárólag megállapítást nyert, hogy Áldassy teljesen korrekt, tárgyilagos módon adott intervjút a „Magyar Tözsde” című lap munkatársának. Mindenki kimélje a hivatalnoki kart, amely bámulatos heroizmussal dolgozik a nemzeti katasztrófa óta és csak azt kívánja, hogy hagyják dolgozni. Áldassy a belügyminiszteriumnak egyik

legkiválóbb tisztviselője és a miniszter kijelenti, hogy minden alap nélkül támadták meg őt.

Karaffiáth Jenő és a Ház a választ tudomásul vették. A kérdés fellevesénél Dinich Vidor a határozatképesség megállapítását kérte. Azonban az elnök már beszélt és ezért nem adta meg a szólásjogot.

Ezután Szilágyi Lajos szólalt fel és kijelentette, hogy az elnök azzal az eljárásával, hogy Dinichnek nem adta meg a szólásjogot, házsabálysértést követett el.

Vele szemben Berky Gyula az elnök eljárását helyeselte.

Rassai Károly színtén házsabálysértést lát az elnök eljárásában.

Az elnök azonban a házsabályok 236. §-a alapján kijelenti, hogy a Ház határozatával szemben semmiféle óvásnak helye nincsen és az ülést egyenlőre négy órákor berekeszti.

— A villamostelep bővítése. A városnak szerződése van egy villamos akkumulátor-telep építő társasággal, mely az akkumulátortelep javításának és fejlesztésének munkálataira kötelezte magát. Mivel a szerződésben írt köteleményeknek ez a vállalat a háború kitörése következtében nem tehetett eleget, a kibővítési munkálatok elmaradtak. Most azonban az akkumulátor telepek viseltességére való tekintettel szükségessé vált a munkálatok mielőbbi gyors végrehajtása. A tanács az Aberle Rajmond, a villamos művek igazgatójából, dr. Tóth Emil tanácsnokból és Magoss György tisztifőügyészből álló bizottságot megbízta, hogy az ügyet vizsgálják meg s arról tegyenek jelentést a tanácsnak.

A Jótékony Nőegylet teadélutánja

A régi híres nőegyleti tea-délutánokra, amikor ragyogó békebeli fény- és pompában uszott a régi Bika nagyterme, emlékeztetett vissza a vasárnapi nőegyleti tea-délután, mely a Bika-szálló halljában a teljes siker jegyében zajlott le.

Már a kora délutáni órákban megtelt a hatalmas hall és kávéházi terem szebbnél-szebb lányokkal s a helybeli társaság előkelő tagjaival. A tea-délután keretében kabaré is volt. A kabarét Halmos Imre mérnök zeneszáma nyitotta meg, aki Magyarai Imre zenekara élén magyar nótákat adott elő nem kevés érzéssel és játékbeli készséggel. Utána Tóth Piri kedves Pierette-tánca következett. Ferenczy Irma dalénekesnő énekszámát volt a műsor kiemelkedő pontja: izmos és szépen iskolázott hangján a Cigánybáróból énekelt. A közönség alig győzte tapssal honorálni azt az élvezetet, amit nyújtott. Tomcsányi Ellyke a maga természetes bájával és előadott kupléival ragadta el a nagyszámú közönséget, amely Tárnok Mimi tündértáncát is osztatlan tetszéssel fogadta. Nagyon bájos volt a kis Timár Manci, aki énekét saját maga látta el hedegükisérettel, nemkülönben Nemes Lily és Pulszky Kató, akik magyar tánc-duettet adtak elő.

A rendezés farszói munkáját kitünően végezte Rauchbauer Ödön nőegyleti főtitkár, míg a tea-délután sikerét Fráter Erzsébet elnöknővel élőkön Garda Dezsőné, Sass Béláné s özv. Maizner Jánosné, a Nőegylet agilis aszszonyainak fáradságtalan munkája biztosította. Az uszonnával kapcsolatos műsor után táncra perdült a fiatalság, mely Magyarai bandájának tüzes nótái mellett az éjfélig együtt maradt.

A táncszámok betanításaért Fancsovics-nővéreket illeti a dicséret s meg kell emlékezni a Lilly-divatházról is, amely a jelmezes kupléhoz szép babaruhát bocsájtott rendelkezésre.

— A Debreceni Székely Társaság január 8-án, vasárnap délelőtt 11 órákor tartotta megnyitó propaganda matinéját olyan nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében, hogy az Iparos Kör díszterme szűknek bizonyult a halgatóság befogadására. A műsor az Egyetértés színjátékos társaság nagy zenekara által művésziessé eladott hazafias dalegyveleggel kezdődött, melyet az Iparos Dalegyület által előadott Nemzeti Hísekegy követett. Majd dr. Darkó Jenő, a Székely Társaság elnöke ismertette a komolyabb román tudósok által is már elfogadhatatlannak jelzett dákó-román elméletet, mint a román irredenta kiinduló pontját s azt a tervszerű aknamunkát, mellyel, a kellő pillanatot várva, Nagyrománia megvalósulását előkészítették. A magas színvonalú tudományos előadás az egész hallgatóságban mély nyomokat hagyott. Majd Papp Erzsike, az Egyetértés tagja átézve szavalt Sídó Géza Székely Társasági választmányi tagnak két hazafias költeményét. Ezután Osváth Gyula, az Egyetértés tagja a megszokott sikerrel énekelt egy hazafias dalt. Végül az Iparos Dalegyület által előadott „Nem, nem, soha” a legnagyobb hatást váltotta ki a hallgatóságból. A második propaganda előadás január 15-én d. e. 11 órákor szintén az Iparos Kör dísztermében lesz, melyen dr. Kiss István akadályoztatása miatt dr. Kertész István, a Székely Társaság tiszteletbeli tagja fogja az előadást tartani.

— A város kiadó bolthelyiségei. A városi tanács tegnap délelőtti ülésén dr. Tóth Emil tanácsnok bejelentette, hogy a Sveici tejesarnok helyiségeinek bérbevitelére vonatkozólag a Magyar Általános Leszámitoló Bank igazgatósága, azonkívül a Szedlák és Vámos-cég megkeresték a tanácsot. A városi tanács a bejelentést tudomásul vette, egyben elhatározta, hogyha a helyiségek megürülnek, azokat évi 60 ezer koronára bérösszegért hajlandó életképes vállalatoknak bérbeadni.

Üzletátalakítás miatt Beszerzési áron árusít a „Hajdusági” férfi és fiu ruhaáruház Piac-u. 67. sz. Frohner-ház. Győződjön meg.

Bernolák képviselői beszámolója

Vasárnap délután tartotta Debrecen város III. kerületének nemzetgyűlési képviselője, *Bernolák Nándor* dr. népjóléti miniszter beszámolóját az Arany Bika dísztermében, amelyen részt vettek *Oláh Dániel* v. miniszter, *Usetty Ferenc*, *Legeza Pál*, *Birta József*, *Szűcs Lajos* és *Szabó Zoltán* nemzetgyűlési képviselők is.

A beszámolót igen nagy érdeklődés előzte meg, a hatalmas terem zsúfolásig megtelt a választók ezreivel. A hangulat azonban meglehetősen hűvös volt, némi hidegséggel fogadták a miniszter valóban nagyszabású és a részletekre is bőven kiterjeszkedő beszédét, amelyben különösen a tárcája körébe vágó szociálpolitikai kérdésekkel foglalkozott, de említést tett az aktuális politikai kérdésekről is.

Csak ezeknél, elsősorban a királykérdés és a választójogi reform taglalásánál lett élénkebb a hangulat, de érdeklődéssel hallgatták és közbeszólásokkal is többször megszakították a beszéd azt a részét is, amelyben a földreform végrehajtásáról, a tisztviselő kérdéssről és a lakásproblémáról nyilatkozott.

A gyűlést *Szabó Márton* dr., a keresztyén nemzeti egyesülés pártjának társelnöke nyitotta meg. *Usetty Ferenc* után, aki a királykérdés kikapcsolásának szükségességét hangsúlyozta, *Bernolák Nándor* emelkedett szóllásra:

Magyar Testvéreim! Én alkotmányos kötelességemhez képest is, de lelmem sugallatát is követve, szeretnék tiszta képet nyújtani Önöknek a mai közállapotokról. Dehogy ezekről a közállapotokról tiszta képet szerezhessen valaki és bírálatot tudjon mondani tárgyilagos alapon a történelekről, vissza kell tekinteni néhány esztendővel.

Kik döntötték nyomorba az országot?

Akkor, amikor a háboru a vége felé közeledett, az országnak akkoriban elég erős kormányzatát egyszerre egy gyenge kormányzat váltotta fel, mely megengedte, eltűrte, vagy legalább is megakadályozni nem bírta, hogy a hadseregbe bele vigyék az antimilitarista propagandát és ennek a következtetés lett a borzalmas bomlás, amely 1918. őszén bekövetkezett.

A hatalom olyan emberek kezébe került, akik a hatalom birtokáért odadobták magát az országot, akik eltiltették, hogy egy kardesapással való ellenállás nélkül foglalja el országunk területeit északról és délről, nyugatról és keletről az ellenség, akiknek nem fájt az, hogy ez az ország borzalmasan megsemmisítik, csak ők kapják meg ebben az országban a hatalmat.

Nem vezet minket ezekkel az emberekkel szemben semmi bosszúvágy, de ezt a történelmi tényt sokáig nem fogjuk elfeledni és eszünkben kell tartanunk ezt a tényt különösen most, amikor itt is, ott is felüti a fejét egy-egy ember, aki bűnös volt azoknak az eseményeknek az előmozdításában és a közhatalomból újból részt követel magának. Egyszer meg lehetett téveszteni a magyar népet, egyszer lehetett belevinni a veszélybe, másodszer nem fog sikerülni.

A proletárdiktatura azt ígerte, hogy Magyarország varázsol ide és idevarázsolta a poklot, azt ígerte, hogy mindenki boldoggá lesz és az eredmény az lett, hogy kifosztotta az országot minden javából és most érezzük annak az irgalmatlan hatását, amikor egy koronáért nem adnak többet egy fillérnél, sőt még annyit sem a világpiacon. Ezek az idők voltak, amelyek kifosztották ezt a valamikor virágzó, ezt az aránylag boldog országot.

Horthy üzen

És egyszerre megjelent egy hatalmas férfi, aki maga körül gyűjt egy parányi hadsereget, amely egyre növekszik, amelyre bizalommal tekint mindenfelől minden szem és kitzíti magának programul, hogy valamiképpen rendbeszedi ezt az országot, előmozdítja annak konszolidációját. 1919 novemberében üzenetet küldött a magyarságnak *Horthy Miklós*. (Lelkes hosszantartó éljenzés.) Amelyben az volt, hogyha majd a falvak fehér házacskáiban mognyil-

vánuló és élő szellem tölti be a városok köpalotáiban lakók szívét, akkor Magyarország nagyobb és boldogabb lesz, mint valaha volt. Ez volt a tavasz első jele, mert érezte mindenki, hogy már nem vagyunk egészen magunkra hagyva, hogy már nem vagyunk egészen egyedül, hogy csak össze kell fogunk és ha a romokon is, ha a semmiből is, de a lelkünk erejével elővarázsoljuk azt, ami volt, elővarázsoljuk újból a régi a történelmi Magyarországot. Éreztük ezt és ez ugy felszabadította a lelkeket. Hasonlítsuk össze azokat az állapotokat, amelyek például 1920. elején voltak Debrecenben és vannak ma, azokat az állapotokat, amelyek 1918. őszén voltak ebben az országban és amelyek vannak ma, hasonlítsuk össze ezeket az állapotokat, akkor fogunk tárgyilagosan ítélni és akkor büszkén mondhatjuk a világnak, nezzétek, ez a lenézett, lebecsült, keresztyén, nemzeti és szociális irányban haladni kívánó rezsim feltudta támasztani szinte halottaiból a nemzetet.

Velencében ütöttük az első rést börtönünkön

Utalok mindenekelett arra a differenciára, amely mutatkozik a külpolitika terén. Emlékeznek nagyon jól, hogy annak idején, amikor készítették számunkra a békeszerződés tervezetét, a világ elzárkózott tőlünk, a világ nem akart szóbaállni velünk, és ránk diktáltak a békét, amelyen egy hajszálnyit sem lehetett változtatni. És mégis eljutottunk odáig, hogy tárgyaló asztalhoz ülhetünk végre és néhány hónappal ezelőtt Velencében sokkal nagyobb jelentőségű aktus játszódott le, mint amilyenek általában tartják, mert Velencében a magyar nemzet képviselőinek először sikerült átírni a trianoni békét. (Élénk helyeslés.) Bár kis területet, de mégis jelentékeny kultur-emporiomot tudunk visszahúzni egyetlen lövés nélkül, egyetlen emberélet feláldozása nélkül ennek az országnak.

Az egész világnak a komor elzárkózottsága mellett ránk kényszerített szigorú békekötésen megtudtuk nyitni az első rést. Ebben én szimpotám látok. A világ felébredt annak tudatára, hogy Magyarországgal igazságtalanság történt és ezt az igazságtalanságot helyre kell állítani.

A győzők helyzete se rózsás

Hogy a gazdasági és a belső politikai téren is van haladás, arra nézve én csak néhány adatot fogok felemlíteni.

Ne gondolják, hogy a békekötés a maga igazságtalanságával csak Magyarországot, vagy csak a legyőzött államokat sújtotta. Nem! A francia nép kénytelen a maga egész ifjuságát fegyverben tartani, hogy védekezzenek a rettegett német veszedelemtől. Az angol közgazdászok ma tele vannak panasszal és siránkozással. Ez a hatalmas nép megtörve panaszodik afelől, hogy nagy gazdasági krízisbe kergette bele a békekötés, amit annak köszön, hogy olyan borzalmas különbség állott elő a mi pénzünk és az ő pénze között. Nem képes a gyárakban ugy dolgoztatni, hogy exportálni tudjon és elveszíti az egész világpiacon. Nem bírja a versenyt a legyőzött német állammal, amely itt is, ott is elhódítja a világnak különböző piacait és ennek az a következménye, hogy Angliában ma két millió munkáscsalád van munka nélkül. Ez sokkal súlyosabb krízis, mint amilyenben bármikor átesett egy-egy birodalom. Amerikában hat millió munkás él munka nélkül. A nagy disparitás miatt nem tud exportálni.

Ebbe a világításba kell behelyezni a magyar gazdasági életet, amely más oldalon érzi ezt a disparitást. Azon tudniillik, hogy pénzének értéke nincs és bármilyen legyen a munkabér, nem lehet belőle megélni. Az utolsó időkben némiképpen mégis enyhült ez a szörnyű feszültség. A gyógyulás utján vagyunk, előre megyünk, az igazságtalanságot és a bajt, amely az világbékének igazságtalan megkötése okozott, lassan-lassan felismeri és enyhíteni iparkodik az egész világ.

Hogy milyen változást látunk a magyar

állam belső életében, ennek a megvilágítására nézzük meg, hogy amíg a minket környező utódállamokban, különösen Romániában, amely elvitte legjobb vagonjainkat, legjobb mozdonyainkat, amíg ott a vasut a legnagyobb rendtelenségben van, amíg ott ma is törött ablaku hasznavehetetlen kocsik jelentkeznek a pályákon, a magyar vasutba valamiképpen beköltözött a rend, a békebeli állapot.

Nálunk legnagyobb a rend és jogbiztonság

Itt van a közrend helyreállítása. Azok után a borzalmas csapások után, amelyeket ránk mért a forradalom és a kommün, ki csodálkozhatnék azon, hogy voltak visszaélések a másik irányban is. De ma nem én állapítom meg, hanem külföldi diplomaták, akik itt járnak, hogy Európának egyik állama sem dicsékedhetik azzal, hogy nagyobb volna ott a rend és a jogbiztonság, mint Magyarországon. (Helyeslés.) Ez magyarázza meg a kormánynak azt a lépését, amelyet néhány héttel ezelőtt tett, hogy kezdi visszafeljeszteni a kivételes intézkedéseket.

A közszabadságok helyreállítása

A kormány kezdettől fogva arra törekedett, hogy ezeken a korlátozásokon enyhítsen. Ebben a munkájában igen jelentékeny és tekintélyes segítő társra talált a szervezett munkásságban. A szervezett munkásság kívánságait meghallgatva, a kormány arra határozta el magát, hogy teljes mértékben megszünteti a sajtócenzurát. Ma Európában nincs sehol teljesebb sajtószabadság, mint amit Magyarországon találunk.

Teljes nyugalommal állítottuk helyre a gyűlékezéssnek és a szervezkedésnek teljes szabadságát, ha az legális célra történik.

Ma minden politikai párt, minden társadalmi alakulat szabadon tarthatja a maga gyűléseit, szabadon alkothatja meg a maga szervezeteit, csak törvényes célokért küzdjön, ne ütközzék bele az ország érdekeibe, ne sértse ezzel polgártársait, ne szitson a közre veszélyt, Ugyanennek a gondolatnak folyamánya volt, hogy amnesztiát hirdettünk a forradalmi bűnösökre. Közbeállítások: (Oszténburg fogva van.)

Akik megtevesztve, félrevezetve, ennek az országnak az érdekei ellen vétettek, megbánták a tettüket, munkás, becsületes életet aharnak élni, ám jöjjenek vissza közeink.

A kulturáért

Azonban nem elég a romokat elhordani, ha azt akarják, hogy itt boldog állami élet fejlődjék, hogy itt az emberek felismerjék a maguk régi hazáját, itt a romokon építeni kell. Ha eltakarítottuk a törmeléket, fel kell építeni az új hajlékot.

Nos, mi építeni is igyekeztünk. Először érintettem a kulturának néhány kérdését.

Mutatja ennek a nemzetnek a saját erejébe vetett hitét, hogy összetörve, lerongyolva nem engedi veszni elűzött egyetemeit és Kolozsvárnak Szegeden, a Pozsonyinak Pécsen ad új hajlékot és most is négy egyetemen iparkodik fejleszteni a kulturát, minden emberi jólétnek a forrását. Nagy erőfeszítésekkel több internátust állítottunk fel a főiskolai ifjuságnak és iparkodunk továbbra is ezeket ugy kifejleszteni, hogy minden szegény ember gyermeke, a mostani viszonyok között is megszerezhesse magának a kultura legmagasabb fokát és elérhesse az állami élet legmagasabb polcát.

Ez az igazi demokrácia, amely nem jel-szavakkal dolgozik, hanem tényekkel.

Ugyanennek az eszmemenetnek a következtetése az a törvény, amelyet alkottunk az iskoldztatás kötelességéről, amellyel iparkodunk elérni azt, hogy kényszer útján is biztosítsuk a gyermekeknek a kulturát.

Haladunk a szociális igazság felé

Valahányszor erről a helyről szoltam Önökhöz, mindig hangsúlyoztam, amire nekünk különösen törekednünk kell, az a szociális igazság felé való haladás. (Éljeszés.)

Tisztelt Polgártársaim! A magyar nem-

Garantáljuk a terpentines Pyram cipőkrémet.

zetgyűlés a szociális igazság felé való haladás terén nem egészen két esztendő alatt többet tett, mint a magyar politika azelőtt évtizedeken át. Keresztül hajtottuk azt a törvényt, amely igenis jogot ad az embereknek egy parányi földre, egy kis birtokra, jogot ad házhelyre és ennek a törvénynek a végrehajtása becsületesebb lélekkel megindult és ma már több mint tizenötezer házhelyet osztottak ki és igen nagy számú kisbirtokot. (Zajos közbeszólások: Debrecenben nem osztottak!) Az emberi erő korlátozva van és néhány hónap alatt nem lehetett minden kívánalmat kielégíteni. Ha Debrecenben még nem történtek megfelelő lépések, ez súlyos mulasztás, amelyet védeni nem akarok. A baj ott van, hogy azoknak az embereknek, akik rászorultak egy darabka földre, nem volt meg a szükséges pénzük. Ezért a legutolsó hetekben két igen fontos elhatározásra jutottunk és ezeket valóságra váltjuk. Az egyik elhatározás az, hogy az ezer holdon felüli birtokokból kivétel nélkül természetben kell leadni az ugynevezett vagyonváltást. Miután pedig Magyarországon az ezer holdon felüli birtokok területe négymillióöttszáz ezer holdat tesz ki, négyszázötvenezer holddal fog rendelkezni a magyar állam, hogy ezt a földet elsősorban a birtokpolitika céljaira fordítsa. Ez az az ugynevezett *járdekbirtok*. Ezt a kérdést akként oldottuk meg, hogy minden hold után, amelyet valaki kap, az esztendő bizonyos során keresztül körülbelül egy mázsa búzát fog fizetni. Miután pedig a föld hozzávetőleg öt mázsa búzát ad, ő neki marad annyija, amennyiből meg fog élni és törlesztheti a földet, amelyet kapott. Így kielégíthetjük a szociális földéhséget és az állam igen jelentékeny ökéhez jut, amelyből adósságát rendezi és így pénzének értékét emelni képes lesz. (Tetszés, éljenzés.)

A munkáskérdés

A szociális haladáshoz tartozik a munkássággal való viszony kérdése is. Etekintetben, amint már érintettem, a magyar kormány és a magyar nemzetgyűlés túlnyomó többsége az az álláspontot van, hogy el kell fedni, vagy legalább fátvölt kell borítani arra a megfélemlítésre, amelynek a munkásság igen elmentő része a kommun ideje alatt részese volt. A munkásság a magyar állam testének nemcsak integráns része, amelyet nem lehet abból kivágni, hanem annak a testnek egyik legértékesebb része, amely elsősorban fogja alpraállítani ezt az államot. A munkássággal való megegyezésnek következményei részben azok az intézkedések, amelyeket már említettem.

Mi kiterjesztjük a munkásbiztosítást az aggok, rokkantak és a családtagoknak a biztosítására is. (Tetszés, éljenzés.) Rövid időn belül a kötelező biztosítást ki fogjuk terjeszteni az aggokra is. (Zajos helyeslés, hosszantartó élénk éljenzés.) Ha valaki elhal, mielőtt gondoskodhatott volna a családjáról és ott marad a keresetképtelen özvegy, vagy árva, akkor az ő egész életén keresztül kifejtett munkája lenértéke fejében gondoskodni fognak családjáról. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

A másik, ami különösen a kisipart érdekli, az *ipartörvénynek a revíziója*, amellyel a következő héten fog foglalkozni a nemzetgyűlés. Azt szeretjük, hogy ne minden kontár üzhessen ipart. (Élénk helyeslés.) Ilyen még a *vasárnapi munkanélküliség* kérdése. Itt van, hogy még egyet említsünk, a *bányamunkások* ügye. Biztosítottuk a bányamunkások részére a közbiztonságot és a teljes szabadságát, hogy egyik munkahelyről szabadon mehessenek a másikra. A munkásbiztosítás reformjára vonatkozó munkaterv, amely az autonómia megfelelő helyreállításával jár, rövidesen a nemzetgyűlés elé kerül.

A tisztviselők

A szociális problémák közül még csak egyet szeretnék társadalmi osztálynak a dolgait óhajtom megemlíteni és ez a *tisztviselők kérdése*. A bevetkezett rendkívüli viszonyok a legjobban az értékes társadalmi osztályt sújtották le. (Ugy van.) Teljes megoldást nem nyújthat a kormány, a nemzetgyűlés, de teljes lelkiismerettel mondhatom, hogy mindazt, amit ennek az országnak a teherbíró ereje megbírni képes, megvalósítottuk a tisztviselőosztály részére. Az októbertől, március végéig terjedő

félévre a *tisztviselők rendkívüli segélyére felvettünk négy milliárd koronát*. Ez a négy milliárd korona, az állam részéről és az állam többi polgárai részéről olyan áldozat, amelyet eléggé értékelni én képes sem vagyok. De Magyarország kénytelen volt befogadni az ide menekült intelligenciát is és ma Magyarország 8 millió lakosságából 800.000 vagy közalkalmazott, vagy annak a családtagja. Már most egész természetes, hogyha 800.000 ember között kell felosztani a négy milliárd, akkor bármilyen nagy, bármily horribilis összegről van szó, egyre-egyre aránylag nagyon kevés jut. (Ugy van.)

Egészségügy és rokkant-ellátás

Tervbe vettük az *internátusok* létesítését. A *betegsegélyezéssel* a magyar törvényhozás eddig példátlan módon meg fogja oldani a legnagyobb veszedelemben levő emberek segítségének a kérdését. Ezt ki kell terjesztenünk az összes közalkalmazottakra. Ezt kívánja a szociális igazság. (Ugy van.)

Talán holnap, vagy holnapután, új forrásokat nyitunk a *nyomor enyhítésére* és ezekből mintegy száz milliót remélünk, amelyet ott használunk fel, ahol erre egyenként a legnagyobb szükség van. Nagyon jól esik nekem, hogy ebből az összegből azokra az intézményekre, amelyek *Debrecenben* iparkodnak a szenvedőkön segíteni, szintén igen jelentékeny összeget tudok rendelkezésre bocsátani. Azok között az intézmények között, amelyeket létesíteni akarunk, és csak egyet említek meg és ez vonatkozik az elagott idősebb nők menhelyeire.

Remélem, hogy ugyanezt végre tudjuk hajtani az elagott férfiakra nézve is.

Egészségügyi szervezetünket decentralizálni és egyúttal a törvényhatósági orvosi szolgálatot a lehetőségig államosítani kívánám. Nagyon számban szeretnék létesíteni *újabb kórházakat*. Most is építünk néhányat, s remélem, hogy a *közeljövőben megnyithatjuk a debreceni diakoniszta kórházat*. A gyermekmenhelyeket igyekszünk inkább gyermekorvosi házzá átfőrdíteni és a szociális gyermekvédelmet egy most megalkotandó új szervezetre bizzuk rá. A közelmúltban az amerikai Vöröskereszt támogatásával 50-nél több diszpenzárnyomót állítottunk fel, amelyek mindegyike átlag 500 csecsemőnek és anyának a gondjait ellátja. Az egészségügy érdekeit szolgálja a *mezőgazdasági munkások és a kisiparosok* egyrészének a *kötelező biztosításba* való bevonása.

A lakáskérdés

Ide kell sorolnom az *egészséges lakáspolitikai* kérdését is. Sok a lakást igénylő és kevés az igénybevehető lakás és a legtöbb helyen rossz a lakáshivatal. (Nagy zaj, helyeslések.)

Világos, hogy ezen a bajon segíteni kell. Ami Debrecen illeti, itt mindenekelőtt *újja fogom szervezni a lakáshivatalt*. (Éljenzés.) A kormány nagyon jól tudja, hogy komolyan segíteni csak építkezéssel lehet. Erre a magyar állam eleinte háromszázmilliót rendelt akként, hogy ennek több mint a fele a vidéken használtassék fel. És itt nem tudom elhallgatni azt, hogy a tényesen hoztuk Debrecen városnak ennek az összegnek nem jelentéktelen részét, *tízmilliót* és felajánlottuk azaz, hogy a város hasonló összeggel járuljon hozzá és építsük meg a házakat, amelyek át fognak menni a város tulajdonába. Felajánlottuk a városnak a töle kért tíz milliónak megfelelő hiteit is, de csodálatosképpen Debrecen megtette azt, amit egy város se, *nem akceptálta ezt az ajánlatot*. (Nagy zaj, közbeszólások: neveltséges összeg, a községi választásokat el kell rendelni. Ha 20 millióból meg tudok építeni legalább száz hajlékot, száz családnak tudok otthont biztosítani, ha így rövid idő alatt heteken belül száz családot elhelyeztem, ha keveset is tettem, mégis tettem valamit. (Ugy van.)

Valamely módon megindítjuk a magánépítkezést. Erre nézve már folytak tárgyalások és remélem, hogy a megoldás tekintetben már nem várat sokáig magára.

Mihelyt a lakásügy valamelyest enyhül, fel kell szabadítanunk a lakást. (Zaj, közbeszólások.) Amint meg kell védeni a lakók ér-

dekeit, ép úgy el kell ismerni, hogy nem lehet tovább fenntartani a maga merevségében tovább is azt, hogy a háztulajdonosnak olyan kevés joga van a házában, mint ma és hogy aránylag olyan kevés bért szedhet. Hogy ma a legaránytalanabban a háztulajdonos van sújtva, az kétségtelen. De máról-holnapra szabaddá tenni például a bér kérdésében a rendelkezési jogot, ez nagyon széles társadalmi rétegekre valósággal katasztrófát jelentene. (Élénk helyeslés.)

A *gyermekvédelem* szélesebb alapokra való helyezése és intenzívebbé tétele iránt a közeljövőben nagyobb javaslatot terjesztünk a nemzetgyűlés elé.

A jövő hét folyamán terjesztem elő a *rokkant kérdéssel* szóló törvényjavaslatot. Az összeg, amelyet a közvetlen fizetésre biztosítani tudunk, háromszáz millió, ebből lehetővé válik, hogy egy 100 százalékos rokkantnak a pótlékokon felül évi 3600 koronát fizethessünk.

Az özvegyi nyugdíj általános mértéke 1800 korona. Célnk nem az agyonsegélyezés, hanem az, hogy talpraállítsuk és újból a maga munkakörébe állítsuk a rokkantakat is.

Választójog és főrendiház

A *választói jog* kérdéséről röviden annyit jelenthetek, hogy mi természetesen továbbra is kívánjuk az *általános, titkos és a községenkénti választói jogot*, természetesen azokkal a korrekтивumokkal, amelyekre a tapasztalatok szerint szükség van. Mi azt akarjuk, hogy lehetőleg mindenki, akinek a munkában része van, részesedjék abban a jogban is, hogy dönthessen a saját sorsa felől. Küzdjenek egymással az eszmék, győzzön közülük a jobb. (Helyeslés.)

A másik közjogi pont, amely a közeljövőben tárgyalásra kerül, a *főrendiház reformjára* vonatkozik. En tisztelem a tradíciót, de ez a főrendiház, amely Magyarországon működött, többé fenn nem tartható. (Helyeslés, taps.) Bizonyos, hogy semmiféle igazság, vagy elv nem magyarázza meg azt, hogy valaki csak azért, mert grófnak, vagy bárónak született, egyúttal törvényhozó is legyen és a maga egyetemességében ez az osztály majdnem annyi jogot gyakoroljon, mint amennyit az ország lakosságának a többi része. Ez ellenkezik a demokratikus igazsággal. Énnélfogva mi úgy kívánjuk a reformot megoldani, hogy a felsőházat most *választási alapra* óhajtuk fektetni, amelybe az arisztokráciának képviselői is választás útján fognak bekerülni. Számszerint körülbelül 50-en, az eddigi többszáz helyett. Helyet fognak foglalni a törvényhatóságoknak képviselői, a tudományos, a művészeti intézeteknek kiküldöttei, az ipar és kereskedelem, a mezőgazdasági képviselői. (Helyeslés.) Így kell demokratikusabbá tenni a felsőházat is, amely együtt fog működni az általános választói jog alapján majd az összegyűlt képviselőházzal.

A harmadik fontos közjogi reform a *közigazgatási reform* kérdése, amelyet már szintén megoldásra kell vinni, még pedig harmóniában azokkal az elvekkel, amelyek érvényesülnek a többi közjogi alkotások terén is.

A királykérdés

Végül rá kell térnem még arra a kérdésre, amely a kedélyeket a legjobban izgatja. (Halljuk.) Az én meggyőződésem szerint Magyarország az ő körülményeinél fogva, mint *alkotmányos királyság* állhatja meg legjobban a küzdelmet. (Lelkes éljenzés, taps.) Kezdetből fogva arra az álláspontra helyezkedtem, hogy ezt a kérdést az aktuális politika küzdelmeiből mindaddig *ki kell kapcsolni*, amíg azt a magyar nemzet a saját legjobb belátása és a legjobb érdekei szerint megoldani képes nem lesz. (Taps, élénk éljenzés.)

Ebben a kérdésben ellenkező álláspont is kifejezésre jutott. Felvetették azt a kérdést, hogy már ma dokumentálni kell a királyválasztás szabadságát. Ezzel az állásponttal mereven szembehelyezkedtünk azért, mert ma ez a legnagyobb veszedelmet zudíthatná ránk, a külföldi hatalmak oktroját, amelyek a magyar Szent Koronával olyan főt kívánnának ékesíteni, aki nem ennek az országnak az érdekében, hanem ellenségeinek érdekében használná ki a maga pozícióját. Ép úgy szembehelyezkedtünk azzal a megoldással is, hogy a magyar

nemzetgyűlés tudta, megkérdése, hozzájárulása nélkül már ma foglalja el fegyveres hatalommal a magyar trónt a király. Tették ezt azért, mert ugyanabban az órában, amelyben a király Ófelsége az ország területére lépett, (Zaj, felkiáltások: Éljen! Le vele.) kaptunk nemcsak a környező államok tiltakozó jegyzékét, de egyúttal Angliának, Franciaországnak, Olaszországnak együttes tiltakozását is, amelyet nyomon követett a háborúval fenyegető ultimátum.

Előttünk egy alternatíva állott: vagy vissza kell tartani Ófelségét attól, hogy bejőjön Budapestre és meggyőzni arról, hogy ez az országra nézve veszélyes, vagy ettől az ellenállástól elállni és utat engedni az ultimátumnak, felvenni a minket környező államokkal szemben a harcot. Mi az előbbi álláspontra helyezkedtünk. (Élénk helyeslés, éljenzés.) Ennek az országnak ma belső megerősödésre és nem újabb vérontásra van szüksége. (Ugy van, ugy van, élénk helyeslés.) Ma ebben az országban hibát követ el, aki ránk zudít egy új veszedelmet, mert az lehetséges, hogy a magyar lelkesedés, a magyar hűség két-három-négy hétig diadalmasan tolhatta volna előre a határokat, de munició nélkül, pénz, gazdasági erő nélkül, szemben az antat kimeríthetetlen nagy erőforrásaival, ez a háború az összeomlásba vezetett volna, az ország felosztását, esetleg megsemmisítését eredményezhette volna. (Ugy van.)

A mérleg egyik serpenyőjében látom kellett azt, hogy az államra egy borzasztó háborúnak a veszedelme zudul, a másik serpenyőben látom kellett azt a bármilyen tisztetreméltó, de csak egyéni véleményeket. Ilyen viszonyok között nem volt más módomban, mint az, hogy elhárítani iparkodtam a magam részéről is egy új háború veszedelmét. (Élénk éljenzés, taps.)

Amikor a dolog úgy van beállítva, hogy azért, hogy most meglehessen oldani rögtön erőszakosan a trónkérdést, én feláldoztam az egész nemzeti jövőt, akkor nem habozhattam és oda kellett állnom, ahol meggátoljuk az egész nemzeti jövő leromlását. (Élénk éljenzés, taps.)

Egy táborba!

Nekünk ma is egy közös ellenségünk van és ez a destrukció, amely szembehelyezkedik a nemzeti ideálok, a keresztény világfelfogással és nem szolgálja a szociális haladást. Ezzel szemben kell felvennünk a harcot, azon az alapon, amelyen állunk, a nemzeti eszmének, a keresztény világfelfogásnak, a szociális haladásnak az alapján. (Lelkes, hosszantartó éljenzés.)

Nekünk tehát keresnünk kell a harmónikus együttműködést azokkal, akik bár nem tartoznak a mi pártunkhoz, de ugyanazon elvek alapján kívánják a közélet nagy kérdéseit megoldásra vinni, mert minél több erőt fogunk össze, amely párhuzamosan halad és nem egymással szemben, annál tartósabbá, annál erősebbé teszik a nemzet energiáit. (Élénk éljenzés.)

Igen tisztelt Hallgatóm! Nagyon jól tudom, hogy ebben az országban még sok a baj, sok a bizonytalanság és sok a betegség, de ebben az országban megindult az egészséges újjászületés. Adva van számunkra az út. Legyünk bizalommal önmagunk iránt, mert ma a népek önmaguk szabják meg sorsuk irányát.

Ha mind egyet akarunk, mind egy nagy cél felé törekszünk és nemcsak azok, akik itt e teremben vannak, hanem milliók és milliók, akik nincsenek itt és ugyanígy éreznek, akkor nincs okunk semmi kétségbeesésre, Magyarország újra nagy és erős lesz, Magyarországra is eljő a várva-várt feltámadás. (Szűnni nem akaró lelkes éljenzés és taps.)

Bernolák hatalmas, két órát igénybevevő beszéde után Birta József a keresztény felekezetek együttműködésének fontosságát hangsúlyozta, Oláh Dániel a munkáskérdésről beszélt s végül Szdeczky Lajos beszéde után Szabó Márton elnök az ülést berekesztette.

— A Csokonai-kör részve irata a Petőfi-társasághoz. Kis József halála alkalmából a Csokonai-kör részvétliratot intézett a Petőfi-társasághoz, amelynek az elhunyt költő tiszteleti tagja volt.

A városi zeneiskola válsága

Mentőakció P. Nagy Zoltán érdekében

A városi tanács tegnap délelőtti ülésén újra szőnyegre került a P. Nagy Zoltán-féle nagy ügy, mely évek óta tengeri kigyója Debrecen kulturális életének. Dr Vass Károly tb. tanácsnok bemutatta a zenedebizottság átiratát és a zenedebizottság legutolsó ülésének jegyzőkönyvi kivonatát, mely Hammerstádt János zeneiskolai igazgatónak előterjesztését foglalja magába.

A Hammerstádt december 7-én kelt beadványa így hangzik:

Tekintetes Zeneiskolai Bizottság!

Mély megilletődéssel értesültem a m. kir. Belügyminiszter urnak P. Nagy Zoltán h. igazgatóra vonatkozó határozatáról.

Mióta az intézet vezetését végzem, a rendelkezésemre álló aktákból s a közben lefolyt eseményekből meggyőződtem arról, hogy mindazok a vádak, melyek egyes zeneiskolai alkalmazottak munkálkodása következtében P. Nagy Zoltánra szórattak, semmiféle alappal nem bírnak.

Ennek nyíltan, becsületesen hangot adni erkölcsi kötelességemnek tartom. Az intézet tanárkarát éveken keresztül abban a téves felfogásban tartották egyes iskolai alkalmazottak, hogy úgy az intézetnek, mint a tanároknak engesztelhetetlen ellensége P. Nagy Zoltán, kinek vezetése egyértelmű, a legtöbb tanár existenciájának megsemmisülésével, vagy legalább azzal, hogy kormányzása alatt türelmetlen helyzet áll elő az amúgy is erős idegéletű élő tanárok számára.

Ebben az ingerültségből és bosszútól túlfutott levegőben születtek mindazok a beadványok, melyek P. Nagy Zoltán ellen irányultak s amelyeket a vezetők iránti vak bizalmukban sokszor még át sem olvastak az aláírók.

Mindezekkel a beadványokkal s a nyilvánosság előtt történt híresztelésekkel szemben a tényállás az, hogy P. Nagy Zoltán a zeneiskolának a legkétségtelenebb személyi tekintetekben is érthetően erkölcsi magaslaton álló lelkiismeretességgel dolgozó nagy munkaerővel megáldott vezetője s helyettesi minőségének szűkebb határai között is alkotásokat produkáló munkása volt mindenkor. Mikor mindezekről felelős helyemen bizonyosságot teszek, mint a történetek egyik félrevezetett szereplője, legnagyobb sajnálkozásomat fejezem ki afelett, hogy nem nyílt alkalom sem bírói tárgyaláson, sem pedig a jelenben annyira fájdalmas stadiumban levő fegyelmi vizsgálaton a megismert igazság előmozdítása.

E körülmény készítet engem arra, hogy a hozzám legközelebbinek érzett felettes hatóságomhoz, a zeneiskolai bizottsághoz forduljak azon kérelemmel, hogy erkölcsi súlyának latba vetésével tegye lehetővé azt, hogy ne a látszat, hanem maga az igazság érvényesüljön.

Tegye magáévá a zeneiskolai bizottság azon tiszteletteljes indítványomat, hogy kérelemmel forduljon a városi főispán urhoz abban az irányban, hogy P. Nagy Zoltán ellen hozott határozatot Ráday belügyminiszter ur hivatali utóda semmisítse meg, állásába helyezze vissza, a fegyelmijének újra tárgyalását bírtokon belül rendelje el. Kérje fel a bizottság egyben a városi Tanácsot is hasonló közbelépésre. Keresse meg továbbá Márk Endre m. kir. udvari tanácsos urat, hogy elnöki minőségében az illetékes művészi és kormányköröknél személyesen is lépjen közbe Debrecen szab. kir. város zeneiskolájának s vele együtt a magyar zeneművészetnek szent érdekében, mert ha gazdagok volnánk is a zeneművészet választottjaiban, P. Nagy Zoltánt akkor sem nélkülözhetnénk.

P. Nagy Zoltán ellen minden támadás a zeneiskolából indult ki, az a meggyőződésem, hogy a jóvátételnek is e falak között kell kiindulni.

Elmondtam amire lelkiismeretem kényszerített s nyugodt a lelkem!

Ez ügy iratait a városi tanács kiadta a közigazgatási bizottságnak.

Magunk részéről egyelőre csak annyi megjegyzést teszünk, hogy kétségtelenül elismerésre méltónak találjuk bárki részéről, hogy ha tévedését felismerve, azt nyíltan beismeri, s a következményeket férfiasan levonja. Tévedni

emberi dolog, az elkövetett hibát jóvá tenni emberi kötelesség. Azonban engedjen meg nekünk a kiváló professzor ur, de nem hallgathatjuk el azt a sejtelmünket, hogy amint saját beismerése szerint az általa is támogatott támadási akciók „ingerültségtől és bosszútól túlfutott levegőben születtek”, és hogy az ily természetű beadványokat az aláírók sokszor át sem olvasták, épen úgy feltehető most már, hogy jelen beadványa is olyan nyomás vagy megtévesztés eredménye, mely nem kizárólag az igazság kiderítése érdekében gyakoroltatott vele szemben.

Mindenesetre megiepő, hogy felismert „igazságaival” csak dec. 7-én áll elő a tanár ur, aki hosszú éveken át szemlélte, sőt elősegítette az akciót, amit ma annyira igazságtalannak és méltánytalannak nevez.

Igenis, tudomásunk van arról, hogy a P. Nagy Zoltán megmaradásának érdekében nagy munkát fejtenek ki Márk Endréék, s a Hammerstádt tanár ur beadványának az eszméje is aligha nem ebből a körből került ki.

Ez alkalommal ismét hangsúlyozzuk azt a kivánságunkat, amit a *Hajdúföld* hasábjain számtalanszor és következetesen hangoztattunk, hogy a zenede belső életében minden áron meg kell teremteni azt a békés nyugalmat, mely nélkül az iskola nem képes nagy kulturális misszióját betölteni, eredményes oktatást folytatni.

A kérdés megoldásánál nem a személyi érdekeket, hanem ezt a magasabb kulturérdeket kell szem előtt tartani s irányadóul tekinteni.

— **Miskolczi főispán egészségi állapota javul.** Mint jeleztük, Miskolczi Lajos főispán influenzával megbetegedvén, ágyának dőlt. Most örömmel jelenthetjük, hogy a főispán állapotában jelentős javulás mutatkozott, ennek ellenére is azonban még tegnap nem hagyhatta el a betegágyát. A főispánt titkára naponként felkeresi és referál neki a folyó városi ügyek felől. Egy betegsége alatt is pontosan van mindenről tájékozva.

— **A püspök betegsége.** Baltazár Dezső református püspök, mint jeleztük, influenzában ágyban fekvő beteg. A püspök állapotában tegnapra javulás állott be. A láza megszűnt ugyan, de orvosa tanácsára néhány napot át ágyban kell maradnia.

— **Szomjas Gusztáv főispán hivatalában.** Szomjas Gusztáv, Hajdúvármegye főispánja, aki néhány nappal ezelőtt influenzába megbetegedett, állapota annyira megjavult, hogy betegágyát a tegnapi nap folyamán már el is hagyhatta. A főispán tegnap már megjelent hivatalában.

— **Hadirokkant aitiszt alkalmaztatása végett jelentkezzék a szövetség irodájában.** (Szent-Anna-u. 12. sz.) Hadróá vezetősége.

— **Adományok.** Fürst Mátyas édesapjának néhai Fürst Ödön nagykereskedőnek elhunytá alkalmából a városi szegények részére 5000 koronát, Harsanyi Sándorné a világtalan városi szegények részére 500 korona. A jogász és tisztviselőőr a Tóth Aurélt ünneplő bankett alkalmával rendezett gyűjtéskor 7000 korona adományt juttattak el Dr Balogh Sándor polgármesteri titkár kezéhez. Az összegek rendeltetési helyükre jutottak.

— **A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége helybeli fiókegyletének elnöksége kéri a tagokat, hogy akiknél taggyűjtő iv van, szíveskedjenek azt legkésőbb a hét végéig Uray Sándor ur lakására (Kossuth-utca 75) benyújtani.**

— **Kiutalták a dispensaire berendezését.** Az Amerikai Vöröskereszt Egyesület budapesti anya- és csecsemővédő főosztályának elnöksége tegnap táviratban arról értesítette a várost, hogy a Debrecenben felállítandó dispensaire részére a főosztály által kiutalt berendezések csütörtökön Budapestet átvethetők. Az átvételhez a város kiküldöttjének a felutazását kérték. Valószínűleg a népjóléti hivatal vezetőjét bizza meg a tanács a Budapestre való felmentellel, hogy az vegye át a dispensaire felszerelését. Eddigi értesülésünk szerint a dispensaire hétfőn nyílik meg.

Művészet

Füredi F. Gusztáv előadásai. A debreceni közönségnek még a téli időnyben ritka műélvezetben lesz része. Ugyanis **Füredi F. Gusztáv**, a jeles esztétikus, a rendes Zenedei hangversenyek keretében be fogja mutatni a **Szinpadi művészet** c. ciklusát 6 előadáson át, melyek közül az első január 27-én lesz, amikor bemutatóra kerül **Az Opera**, Budanovits Mária és Ocskay Kornél közreműködésével. Az előadást, mint értesülünk, a zenét kedvelő közönség rendkívüli érdeklődéssel várja. **Budanovits Mária**, a m. kir. Operaház legkiválóbb énekesnője, ezuttal először fog Debrecenben szerepelni, a művésznőt igen nagy hírnév előzi meg, **Ocskayval** együtt a francia, olasz és német operák legszebb részleteit fogja énekelni. A művészeknek előreláthatólag igen nagy sikerük lesz Debrecenben.

SZINHÁZ.

Színházak és mozgószínházak közleményei:

Kedden B) bérletben **A negyven éves asszony** kerül színre. Halassy Mariska, Rubinyi Tabor és László Gyula viszik a vezető szerepet.

„A soproni népszavazás” helyszíni felvételek szerdán és csütörtökön „műsoron kívül” az Urániában!

New-York rejtelmek a címe a legújabb **Pearl White** filmnek, mely az amerikai filmgyártás legszépséges alkotása. **Pearl White** nevét mindenki ismeri, aki látta a „**Burlington jaguár**” és „**Arany pille**” izgalmas kalandjainak hősnőjét. Amit a „New-York rejtelmek”-ben produkál zseniális partnereivel, az minden képzeletet felülmúl. Debrecen közönségét lázba fogja hozni ez a csodálatos filmalkotás, melynek megtekintését Amerikában kötelezővé tették. Négy napig — január 12, 13, 14 és 15-én — mutatja be az **Uranus**, hogy mindenki megnézhesse, mérsékelt helyárak mellett. Jegyelővétel csütörtökön 10 órától.

Az Uránia háromórás előadásának gyönyörű műsorát tegnap este a törzspublikum színe-java nézte meg és nagy meglepéssel nyilatkozott a látottak fölött. E pompás műsor ma kedden és pedig 5 és 8-tól újra bemutatóra kerül rendes helyárakkal. Utalványjegy érvényes egész hónapban.

A napkelet fia címen egy rendkívül érdekes tárgyú 5 felvonásos és előjátékos

exotikus milliójú darab van ma műsoron az Urániában, melynek mesés rendezése, a szereplők kitűnő játéka, főleg egy japán (Tsin-Hou) játéka valósággal meglepő.

Virágok asszonya művészdrama 5 felvonásban. A csodaszép Gaby Deslis a főszerepben művészi alakítást ad. Ma utoljára mutatja be az Apollo.

Páris gyermekei (a kis hazátlauok) Lonia Feuillade bűbájosan kedves és megható regényét holnap mutatja be az Apollo. A budapesti Royal Apollo négy héten át zsúfolt házak előtt játszotta. Jegyelővétel.

Bisdermayer-házasság címen egy 3 felvonásos komédia van műsoron az Urániában, a főszerepben Hedda-Wernonnai, aki művésztévéi briliroz! Lottiba, a naiv kis leányba, aki azt sem tudja mi fán terem a szerelem, szerelmes egy gróf, akinek a szülei tiltakoznak a házasság ellen. De mikor a szerelmes párt „golya lepi meg”, a szülők bele egyeznek a házasságba. — Azonkívül: „A siámi ikrek” című vigjáték 2 felvonásban és a „Napkelet fia” amerikai bűnügyi kalandor dráma 5 felvonásban egészíti ki a 3 órás remek műsort 5—8-ig és 8—11-ig. Jegyelővétel.

Kisérje figyelemmel az Uránia januári sláger műsorait! Csupa sláger filmek!

SPORT

A DTE teadélutánja. Vasárnap délután, folyó hó 15-én rendezi a DTE népszerűvé vált teadélutánját, amely ez alkalommal is tombolával és táncokkal lesz egybekötve. A nyereséget tárgyak közül egyik-másik igen kedves és értékes dolog.

A DTE téli tréningje. Hétfőn tartotta a DTE első tréningjét a tornacsarnokban, amelyen a játékosok nagy számmal jelentek meg. Legközelebbi tréningnap szerdán este 6 órakor lesz.

Vívómester Debrecenben. A MOVE debreceni sportegyletnek sikerült megnyerni **Ferency Pál** bécsújhelyi akadémiát végzett országos nevű vívómestert, aki működését Péterfia-utca 76. sz. alatti tornacsarnokban megkezdte. Ezzel alkalom nyílik még e nemes és ránk magyarokra oly dicsőséges sportág fejlesztésére. A Move debreceni sport egylet értesíti tagjait, valamint Debrecen ifjúságát, hogy a beiratkozás délután 6-tól 8-ig Péterfia-utca 76. sz. al helyiségben eszközölhető.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Debreceni Gazdák

Bankja részvénytársaság, Kossuth-u. 17. Kölesönöket folyósít házakra, földekre és értékpapírokra. Betéteket elfogad, a betétek után kamatot ad. Értékpapírokat és idegen pénzeket vásárol és elad. Elfogad értékeket megőrzés céljából és bérbeadás (safe deposit) páncélrekeszeket. Takarékpénztár és bankügyletek minden ágazatával foglalkozik. Feleknek minden pénzügyi műveletnél rendelkezésre áll.

Homoki fajbor

literje 40 korona, kitűnő minőségű kisebb-nagyobb tételekben kapható Burgundia-utca 5. sz. alatt.

Takarítónő

ajánlkozik január 15-re. Kossuth-utca 75.

Fiatal

háaspár keres bérbe egy szobás konyhás lakást. Cím: Deák Ferenc-utca 20. II. ajtó. Ugyanott két nagy utazó fakuffer, hajlított tetejű eladó. E.

Eladó szmoking

békebeli, teljesen új Piskolty szobánál, Kossuth-utca.

Különbejárati

utcai butorozott szoba kiadó. Cím a kiadóba.

Alig

használt leányka Neumann kabát eladó. Rákóczy-utca 63. szám.

DEBRECZENI KALAPGYAR Széll Gergely

Női és férfi kalap megrendések és javítások gyorsan pontosan készíttetnek **Piac-u. 63. sz.**

Kis ház jókarban, 950 öf telekkel konyhakertnek kiválóan alkalmas fekete agyagföld **eladó.** Nemes-utca 7. szám (Tócsos kert.) Értekezhetni „Hajduföld” szerkesztőségében délután 6 órakor.

A legcélszerűbb

alkalmi ajándékokat

APOLLO divatáruházban

veheti meg

a Vármegyeházzal szemben, Piac- és Miklósa-utca sarkán.

Dus választék férfi és női ruhaszövetekben, köztük kabát és garnitúra, férfi és női fehéreművek a legszébb kivitelben, flanellek, vásznak és zefírok nagy választékban olcsó szabott árak mellett kaphatók.

A tőzsde

Magyar korona: 85.

A később beérkezett zürichi jegyzés miatt egyenlőten irányzattal indult a mai tőzsde. Mikor a változatlan zürichi jegyzés ismeretessé vált a tőzsdén, helyenként élenkben induló irányzat elcsendesedett. A piacon semmi nevezetesebb esemény nem történt. A kulisz mindvégig barátságos volt, az érdeklődés elsősorban Államvasut, Déli vasut, Rima és Salgó felé fordult, amelyek nyitási árfolyamuk felett zártak. A többi kulisz értékek, ugyyszintén az egész bankpiac és malompiac csendesek voltak. A szénpiac lanyhaságra hajlott és csak Nagybatányi iránt mutatkozott némi érdeklődés.

A közlekedési piacon Trust nyitási árfolyamát meg tudta javítani. Ugyanígy az Atlantica is.

A vaspiac meglehetősen csendes. Érdeklődés elsősorban Lipták és Fegyver iránt mutatkozott. A többi értékek elhanyagoltak.

A fapiac lanyha, rendkívül üzletlen. Az összes értékek nyitási árfolyamok alá sülvedtek. Körülbelül ugyanaz volt a helyzet a vegyespiacon is, ahol Trust, Spódium Olaj ipar kivételével az összes értékek lemorzsolódtak.

Budapesti zárlat.

Magyar hitel 1860, Osztrák hitel 1180, Angol-Magyar 725, Leszámitoló bank 750, Magyar-Olasz 300, Jelz hitelbank 305, Hazai bank 630, Salgó 5150, Rimamurányi 2155, Közúti 1020, Déli vasut 1370, Államvasut 3950, Keresk. bank 6900, Általános takarékp. 390, Pesti hazai 24400, Borsod miskolci 3475, Concordia 2150, Budapesti gőz. 5875, Gizella 2500, Hungaria 2500, Viktória 7800, Beocsini 6000, Kohó 1325, Általános közszén 10725, Urikányi 5925, Adria 6600, Atlantic 2600, Le-

vante 6950, Trust 1925, Gans Danubius 34800, Ganz villamos 5900, Lipták 537, Magy. ac l 2750, Schlick 1050, Wörner 595, Brassói 3300, Izzó 5500, Spódium 2510, Hazai fatern, 2175, Klodil 3150, Erdő 960, Nasic 17700, Neuschl Licht. 660, Orsz. fa 1125, Telefon 4225.

Valuták.

A valutapiacra nem volt egységes az irányzat, a piac inkább tartottak moudható. Feltűnően emelkedett a márka és a szokol elérte az 1000 árfolyamát. Tartott volt az osztrák korona, a lei és a kor. dinár. A hangulat végig barátságos, azonban a forgalom igen szűk keretek között maradt.

A devizapiacra Berlin, Prága iránt volt nagy érdeklődés. Napoleon 2340—2370, Angol font 2550—2570, Dollár 595—605, Francia frank 4780—4820, Márka 375—385, Lira 2550—2580, Osztrák kor. 900—1000—Rubel 5300—5200, Lei 475—485, Szokol 995 005, Svájci frank 118—119—, Korona dinár 795—805, Lengyel marka 1900—2000.

Zürichi zárlatossága Berlin 315.—, Holland 19025, Newyork 517, London 2182, Páris 4155, Milánó 2235, Brüsszel 3925, Prága 850, Budapest 85, Zágráb 180, Bukarest —, Varsó 18, Bécs 17, Osztrák bélyegzett 10.

Terménytőzsde.

A terménytőzsdén a forgalom igen szűk keretek között mozgott, csak kenyérmagvakban voltak vásárlások. Az árak gyengén tartottak, irányzat csendes, vetőmagvak és hűvelyesek piacon üzletkötés csak babban fordult elő, amelyből 130 mázsát 17 és félért kötöttek ab állomás. Más cikkben sem forgalom, sem érdeklődés nem volt.

Liszt és őrlemények piacán az üzlet pang, csak korpában van forgalom. Hivatalos árak: Buza tisztaveték 2350—

2380, fehérmezei 2340—2370, pestmezei 2340—2370, rozs 1520—550, takarmány árpa 1675—1725, sörárpa 1775—825, köles 1500—1600, zab 1500—530, tengeri 2025—050, repce 27—28, Korpa 1120—1130.

Sertésjelentés. Zárt vásári maradvány 114 sertés, érkezett 49, eladott 5.

Szabad vásári maradvány 2497 sertés és 125 süldő, érkezett 686 sertés 7 süldő. Eladott 1430 sertés és 24 süldő.

Árak: Zsírsertés fiatal nehéz 70—80, könnyű 50—78.

A hajduszoboszlói járás főszolgabírája.

6088—1321. szám.

Pályázati hirdetmény

Hajduvármegye hajduszoboszlói járásához tartozó Nádudvar községben lemondás folytán üresedésben levő adóügyi segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni óhajtoakat, hogy képesítésüket, eddigi szolgálatukat, az idegen megszállások és a forradalmak alatt tanúsított magatartásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket **to-lyó hó 28-ig** annál is inkább adják be, miután a később érkezöket figyelembe nem veszem.

Az állás javadalma:

A községtől évi 1000 korona fizetés

évi 200 korona lakbér.

Az államtól évi 1080 kor. háborússegély

havi 800 kor. drágasági

segély,

havi 800 kor. rendkívüli

segély, továbbá a tisztviselői természetbeni

ellátás és családi pótlék.

A választás napját később tűzöm ki.

Hajduszoboszló 1922 január 4.

Dr PAPP SÁNDOR

főszolgabíró.

Dollárt és más idegen

Simon György DEBRECZEN

Kossuth-u. 11.

A Magyarországi Zsidóságról

A magyarországi zsidók statisztikája című nagyrészt 0-0 és aktuális mű 0-0

Írta: ifj. Wesszprémy Kálmán

Ára 24 korona.

Vidékre postán 26 korona.

Kapható lapunk kiadónivalatalában Piac-utca 59.

Aranyért, Ezüstért

budapesti magas árakat fizetek

Kramer Simonffy

birod 17.

Rikkancsok

azonnal felvételnek lapunk kiadóhivatalában.